

Omgevingsbijeenkomst Arcen noord

van	Robin Wientjes
onderwerp	Verslag van de omgevingsbijeenkomst over optimalisatie van alternatieven 9a en 9b in Arcen noord.
Aanwezigen	Marita Cals (WL), Lodewijk van Nieuwenhuijze en Robin Wientjes (IBM)
datum	20 maart 2019
plaats	Arcen
zaaknr.	
documentnr.	

Iedereen wordt welkom geheten door Marita Cals, omgevingsmanager van het Waterschap Limburg (WL). Fijn dat zoveel bewoners en ondernemers konden komen naar deze omgevingsbijeenkomst gericht op Arcen Noord. Het doel van deze bijeenkomst is om jullie te informeren over de laatste stand van zaken over Arcen noord. Hierbij gaan we onder ander in op de nieuwe informatie over de tracés 9A en 9B. Vervolgens willen we graag uw input en reacties ophalen om deze mee te nemen in de optimalisatie van de tracés. Ten slotte sluiten we af met het maken van afspraken over het vervolg proces.

1. Terugblik en huidige stand van zaken

Er hebben al verschillende bijeenkomsten en gesprekken plaatsgevonden in 2017 en 2018. In Arcen gaat het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) over een dijkverlegging en versterking. De dijkverlegging is nodig om ruimte voor de Maas te behouden, dit is een belangrijk doel voor Rijkswaterstaat (RWS). De dijkversterking is de opgave van het Waterschap Limburg (WL).

In juni 2018 is er notitie reikwijdte en detailniveau opgesteld en ter inzage gelegd. Hierin zijn verschillende alternatieven voor de dijkversterking in Arcen beschreven. De alternatieven verschillen in de mate van hoe ver de dijk wordt teruggelegd voor ruimte voor de Maas. In alternatief 1 wordt de meeste ruimte beschermd door de huidige kering te versterken. In alternatief 4 wordt de dijk maximaal teruggelegd. Belangrijke onderwerpen die naar voren zijn gekomen uit de zienswijzen van de omgeving, zijn:

- Bedrijfsvoering
- Bescherming
- Wens tot versterken huidige kering

Vandaag gaat de bijeenkomst over de keuze tussen alternatief 9a (huidige kering langs Maastraat versterken) en 9b (de dijk oostelijk aansluiten op hoge grond). Het tracé van het alternatief 9b op afbeelding 1 wijkt af van de eerder opgestelde lijn in de NRD. In de verkenningsfase van een project, waarin de dijkversterking van Arcen nu in zit, gaat het om een principekeuze tussen verschillende alternatieven/tracés. In de

Afbeelding 1: Alternatieven voor de dijkversterking in Arcen noord

volgende fase van het project zou het ontwerp van het tracé verder in detail worden uitgewerkt. Om hier een onderbouwde keuze te kunnen maken, hebben we voor Arcen noord aanvullende informatie uitgezocht en alternatief 9b meer in detail uitgewerkt. Deze bijeenkomst maakt hier onderdeel van uit.

2. Dilemma's Arcen noord

In Arcen noord spelen er verschillende dilemma's rondom de dijkversterking en dijkteruglegging:

- Systeemmaatregel versus dijkversterking. Wordt de dijk teruggelegd en zo ja, hoever wordt de dijk teruggelegd? Hoe verder de dijk teruggelegd wordt, hoe meer panden niet beschermd worden.
- Kosten versus rivierkunde. De huidige kering versterken is de opgave van WL maar de systeemmaatregelen (dijkteruglegging) is het besluit van de minister.
- Ruimtelijke kwaliteit versus behoud winterbed.

3. Nieuwe informatie alternatief 9a en 9b

Bij het alternatief 9a zou de dijk over de Maasstraat lopen, hierbij zou de weg opgehoogd worden. Dit kan een mooie entree aan Arcen geven, doordat het verkeer vanaf de dijk een mooi uitzicht heeft op de Maas. Er blijken echter grote kosten te zitten aan het verhogen van de weg. De dijk bij alternatief 9a zal volledig opnieuw opgebouwd moeten worden, omdat de stevigheid nu niet voldoet aan de gestelde normen. Ook is er te weinig ruimte voor een verhoogde kruising, bij de kruising van de Maasstraat en de Kruisweg. Dit zou gevolgen hebben voor de woningen aan de kruising. Voor alternatief 9a is er ook gekeken naar een tuimeldijk langs de Maasstraat. Deze optie is goedkoper dan het verhogen van de weg, maar blijft duurder dan alternatief 9b. Bij het alternatief 9a gaat er circa 25 hectare winterbed verloren (ruimte voor de rivier).

Vanwege de hogere kosten en het verlies van bergingscapaciteit bij alternatief 9a is er verder gekeken naar een optimalisatie van alternatief 9b.

Opgemerkt werd dat het gebied binnen een dag vol zou lopen vanuit de beek en dat er dan toch gepompt moet gaan worden. Alternatief 9b geeft een dubbele bergingscapaciteit. De berging van het beekwater in alternatief 9a verschilt niet met alternatief 9b. Het water van de beek zal in beide gevallen bij hoogwater weggepompt moeten worden naar het buitendijkse gebied. Door de dijkteruglegging is het buitendijkse gebied groter geworden.

4. Presentatie ontwikkeling 9b door Lodewijk van Nieuwenhuijze

Afgelopen voorjaar is binnen het spoor ruimtelijke kwaliteit gekomen tot een streefbeeld. Bij het streefbeeld zaten we nog op de visie om de kering zoveel mogelijk te laten aansluiten bij bestaande structuren in het landschap. De Maasstraat zou opgehoogd kunnen worden en dient als entree van het dorp Arcen. Toen de alternatieven verder werden onderzocht vanuit het technische spoor, bleek de Maasstraat verschillende nadelen met zich mee te brengen die leiden tot extra kosten. Toen is er binnen ruimtelijke kwaliteit nagedacht over een tuimelkade naast de weg, hiermee worden nog steeds bestaande structuren in het landschap gevolgd. De vraag die opspeelt is: waar beginnen we met de tuimelkade? Door enkele kruisingen en afritten van de Maasstraat en de bestaande bebouwing langs de straat, is er niet overal ruimte voor een tuimeldijk. Het is niet te voorkomen dat de tuimeldijk meerdere malen een weg moet kruisen. De bomenrijen langs de weg zijn ook een aandachtspunt. Bomen mogen niet te dicht bij een dijk staan. Bomen moeten aantallen meters uit de

teen van de dijk staan, zodat de dijk robuust is. Als een boom omvalt of omwaait mag deze geen schade aan de dijk veroorzaken.

Ook speelt de discussie over hoeveel ruimte er nodig is voor het Maasdal. Voor het HWBP is WL bezig met vijftien verschillende dijkversterkingsprojecten. Hierbij wordt er gekeken naar een lange termijn van 50 jaar en wordt er een doorkijk gemaakt naar over 100 jaar. Behoud van winterbed is een belangrijke opgave. Een deel van het gebied is stroomvoerend regiem en een ander grootdeel van het gebied is bergend regiem. Vroeger is er een dijk neergelegd in stroomvoerend regiem, hierdoor wordt de Maas beperkt in haar stromingsgebied. Nu geldt dat een kering in stroomvoerend regiem neerleggen bijna onmogelijk is, omdat er ruimte van de Maas wordt afgenomen. Ook kan niet zomaar bergend winterbed van de Maas worden afgenomen, door het binnendijs te leggen. RWS wil deze ruimte ook behouden maar is hierin flexibeler dan bij stroomvoerend regiem. In beide gevallen is er altijd compensatie nodig door elders de dijk terug te leggen of systeemmaatregelen toe te passen. In de huidige situatie ligt er stroomvoerend en bergend regiem achter de dijk, maar de huidige dijken zijn zo gemaakt dat ze overstroombaar zijn (statistisch gezien eens in de 50 jaar). De nieuwe dijk wordt niet overstroombaar en zorgt ervoor dat het gebied achter de kering binnendijs ligt, waardoor het regiem vervalst (stroomvoerend of bergend).

Lodewijk laat op de historische kaart uit 1860 zien dat bij Lottum een oude Maas arm ligt, die vroeger ging meestromen bij hoogwater. Die hele meander kunnen we nu niet meer gebruiken doordat er in de jaren veel bebouwing is bijgekomen. In de loop der tijd zijn we steeds meer gaan bouwen in het winterbed van de Maas. Toen werd er meer gedacht vanuit ruimte voor de mens. Maar sinds een aantal jaren zijn we meer gaan denken vanuit ruimte voor de rivier.

Een goed voorbeeldproject hier in de buurt is Ooijen-Wanssum. Hier is men bezig aan een rivierverruimings- en dijkversterkingsproject, waarbij de dijk wordt teruggelegd en een oude meander van de Maas wordt hersteld. Deze meander gaat straks bij hoogwater meestromen.

Het heroverwegen van alternatief 9b is een belangrijke activiteit voor de komende tijd. Ook loopt er nog een discussie met de minister om een keuze te maken over de mogelijke systeemmaatregelen bij Arcen, Baarlo – Hout-Blerick, Well en Thorn-Wessem. We hopen dat hierover de komende tijd meer duidelijkheid kan worden gegeven. Ook zijn we in gesprek over de mogelijke ringdijk om de Hertog-Jan brouwerij, maar dit is ook de keuze van de minister.

5. Lodewijk gaat in op de gemaakte schetsen voor optimalisatie 9b

Voor de optimalisatie 9b kan er gekeken worden naar een dijktracé dat zoveel mogelijk de hogere plekken in het gebied benut. Maar er kan ook gekeken worden vanuit de perceel-/eigendomsgrenzen of naar de (toekomstige) gebruiken van de grond om daar het dijktracé op aan te passen. In het gebied spelen verschillende belangen van bewoners, gebruikers en bedrijven. Wij horen graag van u welke belangen er spelen zodat we samen tot een optimalisatie van alternatief 9b kunnen komen.

Als de hogere plekken in het gebied optimaal benut worden voor de dijk (9b) dan zouden er twee tracés voor de kering mogelijk zijn (zie afbeelding 2). Enkele gedachtes zijn:

- De route die Lodewijk eerst heeft getekend, beneden achter de tuinen langs, wordt een grote opgave en is eigenlijk niet wenselijk vanuit het zicht van de tuinen.

- Als de dijk in het agrarisch gebied wordt neergelegd dan kan er gekozen worden om de dijk aan te helen. Bij het aanhelen van de kering (het maken van een flauwer talud) kan een groot deel van de grond gebruikt worden voor agrarische doeleinden (met bepaalde gebruiksvoorwaarde). Een grootdeel van de kering kan dan gezien worden als 'hoge grond'.
- De ligging van de dijk bij sectie 8 (bij de Hertog-Jan) bepaalt waar de kering de Maasstraat kruist en waar de kering hier (bij sectie 9) zal beginnen/lopen. Hoe omgegaan kan worden met de kruising is nog een hele andere vraag.

Afbeelding 2: Schetsen van Lodewijk voor de optimalisatie 9b

6. Vragen en opmerkingen die zijn gesteld:

- Wat is de status van de provinciale weg als evacuatieroute?
- Er worden verschillende belangen genoemd. Maar het belang van de bewoners is nog niet genoemd. De omgeving is bang dat hun belang het minst belangrijk is voor WL. Maar dit komt vooral doordat het belang van de bewoners nog het minst duidelijk is. Om dit te verduidelijken houden we onder andere deze bijeenkomst.
- De bewoners hebben het gevoel dat hun belang is achtergesteld ten opzichte van de Hertog Jan brouwerij.
- De discussie gaat al heel lang over de opening/geul tussen de ringdijk en de Maasstraat. Die moet maximaal verbreed worden om een goede doorstroom te krijgen. Het is belangrijk dat hier meer berekeningen naar gedaan worden, vinden de aanwezigen. WL geeft aan dat de minister een besluit moet nemen over de langere termijn, dus over de dijkeruglegging, de ringdijk en de doorgang tussen de ringdijk en de Maasstraat.
- Bij Broekhuizen wordt een kering gemaakt van 1:50. Dit project loopt volgens WL al langere tijd en werkt met de oude normen. In Arcen werken we met de nieuwe normen voor een primaire waterkering. Achter deze dijk krijgt u een hoger

beschermingsniveau als aan de overkant bij Broekhuizen. Het gaat hierbij ook om het aantal inwoners dat beschermd moet worden door de kering. Hoe groter het risico op een grotere hoeveelheid slachtoffers, hoe hoger de beschermingsnorm. Als bij Broekhuizen de kering eens in de 20 jaar overstroomt kan men erg snel naar hoge grond lopen. Deze ligt vaak letterlijk in de achtertuin. Dat is minder erg dan wanneer een gebied volledig overstroomt met een sterke stroming. Arcen is te groot voor een overstroombare dijk. Bij hoogwater zou dan iedereen uit het dorp zijn of haar woning moeten verlaten. Kortom Arcen moet gewoon voldoen aan de wettelijke norm.

- Waarom wordt de huidige kering niet versterkt in combinatie met het afgraven van het natuurgebied?

Genoemde opmerking en voorkeuren bij alternatief 9a:

- Een aantal belanghebbenden of een deel van de groep aanwezig (het was in ieder geval niet zwart wit) staat achter 9a, tuimeldijk
- Een aantal belanghebbenden wil liever dat de Maasstraat wordt verhoogd anders ontstaan er twee stroken naast elkaar (weg en tuimeldijk)
- De bewoners die aan de oostkant van de Maasstraat wonen willen niet tegen een verhoogde Maasstraat aankijken.

Genoemde opmerking en voorkeuren bij alternatief 9b:

- Bedrijven met grondgebonden belangen in het gebied moeten persoonlijk worden benaderd door WL. Dat zou een goede eerste stap zijn in plaats van de belangen te bespreken in deze grote groep
- De noordelijke variant van optimalisatie 9b is beter door het aanzien.
- De voorkeur om de groep op te splitsen in woningeigenaren en landeigenaren/bedrijven.
- Een aanwezige gaf aan dat: hij blij was om te zien dat de natuurlijke hoogtes meer in de ontwerpen worden gevolgd. Er was volgens hem goed geluisterd naar de opmerkingen van de vorige omgevingsbijeenkoms.

7. Afsluiting

De gegeven presentatie zal volgende week worden rondgestuurd waarna iedereen een reactie kan geven op de alternatieven. Deze reactie ontvangen we graag binnen een week na het rondsturen van de presentatie.

8. De nagestuurde reacties op de presentatie

Daar waar persoonlijke situaties onderdeel uit maakten van de reactie, is in dit verslag zo goed mogelijk de essentie van de boodschap weergegeven.

Reactie 1

Ik kijk richting Maas over de Maasstraat heen, richting de proeverij.

Wat ons betreft heeft de voorkeur het volgende tracé:

Verhoging van de bestaande dijk 8A. Deze kan net achter de brouwerij richting Maasstraat gaan. Dat scheelt weer een stukje waterberging. Vervolgens kan wat ons betreft de dijk verder gaan via 9B. Ik ben daar geen aanwonende. Om de waterdoorvoer te verbeteren zou de veerstoep verlaagd kunnen worden. Een overweging is om het grote witte huis uit te kopen. Het is slechts in gebruik als vakantiewoning. Ze zullen mogelijk blij zijn? Misschien is daar al in voorzien. De doorvoer is er zeer mee geholpen. In andere versies moeten bewoners vertrekken die nu allemaal aan de Maasstraat WONEN. Dat is een omvangrijke en dure ingreep die niet veel winst oplevert. De minister zal niet blij zijn met de extra kosten. Wat ons betreft zou in het uiterste geval 8B een optie zijn, maar dan moet de dure variant van de ringdijk verwezenlijkt worden. Zeer ongewenst met veel impact. Ook voor de brouwerij en het restaurant.

Dus het grote huis uitkopen (loopt toch onder water en is een grote belemmering).

Veerstoep verlagen en huidige dijk ongeveer zo houden met als toevoeging 8B. Verder zou je in eerste instantie de dijk wat lager kunnen houden met wel een brede basis, zodat die later alsnog opgehoogd kan worden. Tot aan de brouwerij zou je nog een kleine uitbreiding kunnen overwegen zoals met een stippellijn is aangegeven. Het is een vrij grove schets, maar het moet snel gebeuren.

Reactie 2

Graag willen wij u uitnodigen voor een bezoek in onze woning, zodat u kunt ervaren welke impact een dijk op de Maasstraat en brug/verhoging op de Kruisweg voor ons woonklimaat gaat betekenen. Bewoners geven negatieve effecten te verwachten bij een dijk op de Maasstraat en een brug naar de ringdijk toe. Negatieve effecten die worden benoemd zijn: inbreuk op hun privacy, beperking uitzicht en lichtinval.

Wij pleiten dus voor een verbetering van de huidige dijk en zo niet alleen in ons geval maar in vele gevallen in Arcen Noord veel leed te besparen. Hopelijk geven jullie gehoor aan ons verzoek en mogen we jullie ontvangen in ons huis waar we sinds de presentatie van de eerste dijkplannen met veel onrust en spanningen wonen.

Reactie 3

Met stomheid geslagen hebben wij vorige week deelgenomen aan de zoveelste vergadering van het Waterschap. Ondertussen zijn we ruim 2 jaar bezig en voor ons nog nul meters gemaakt. Vooral de onwetendheid vinden de bewoners vervelend. Belanghebbenden geven aan te hunkeren naar duidelijkheid om verder te kunnen met hun leven en toekomst. Ze willen graag zo snel als mogelijk meer duidelijkheid over de ontwikkeling en hun toekomst.

Reactie 4

Bedankt voor de informatie. Wij kunnen ons wel vinden met plan B, met dikke zwarte lijn erop. Maar mag ook verder naar het noorden geplaatst worden. Gaarne zouden wij op de hoogte worden gehouden.

Reactie 5

Voorkeur is 9a over de Maasstraat, zoals dijk nu al ligt. Omdat het project pas over jaren gerealiseerd gaat worden en tegen die tijd ook de Maasstraat aan reparatie/vernieuwing toe is heeft de voorkeur zelfs het verhogen van de Maasstraat zelf. Anders worden deze kosten korte tijd later toch weer gemaakt. Tevens verlies je dan geen opslagruimte van het water vanwege de tuimeldijk. Tweede voorkeur is 9B de dikke lijn. Niet de stippellijn. Op het linker plaatje van “verkenning”. Tevens wachten we op de afspraak om persoonlijk met u hierover te praten.

Reactie 6

Bij deze stuur ik mijn bevindingen welke ik heb op de voorstellen op de dijkversterking. Optie Tuimeldijk langs de Maasstraat is in mijn optiek de beste en goedkoopste. Als we zouden kiezen voor optie 9B dan graag de dikke lijn volgen (kaart aansluiting hoge grond noord verkenning) Vraagje: Komt de dijk meteen al op hoogte of gaat dit gefaseerd zodat de dijken eerst zoals wij dat noemen “aan kunnen zakken.” En als ervoor wordt gekozen om het in een keer te realiseren waar is te zien welke hoogte het nu is? We gaan het zeker een dezer dagen horen.

Reactie 7

Graag willen we gebruik maken van de mogelijkheid om met deze mail onze zienswijze op de alternatieven van het tracé 9a en 9b Arcen-Noord bij u kenbaar te maken. De bij de presentatie van Lodewijk van Nieuwenhuize gebruikte dia's van de verkenning van de aansluiting op de hoge grond zijn de dijklijnen zo onnauwkeurig ingetekend waardoor wij ons geen getrouw beeld kunnen vormen van hoe de dijklijnen nu exact door de bestaande percelen lopen, en wat de eventuele consequenties hiervan zijn.

Onze voorkeur heeft tracé 9a met een tuimeldijk langs de Maasstraat. Hiermee wordt het beekdallandschap met een hoge landschappelijke waarde überhaupt niet aangetast. Deze variant heeft verreweg de voorkeur en grijpt het minst in op het bestaande landschap. Hiermee blijft ook de centrale toegangsweg vanuit noordelijke zijde naar het dorp gegarandeerd. Dit is ook van oudsher de winterdijk die onze “voorouders” niet voor niets daar hebben gesitueerd. Deze variant zou volgens uw presentatie wel iets duurder zijn dan de variant met aansluiting op de hoge grond. In een eerdere presentatie sprak u nog van “meerkosten” voor de 9b variant ten opzichte van de 9a variant.

Ons ontgaat hoeveel variant 9a nu duurder is dan variant 9b en of hier sprake is van een substantieel onacceptabel hoger bedrag. Behoud van een gebied met een hoge landschappelijke waarde mag per slot van rekening ook wel iets kosten. Mocht toch worden gekozen voor een van de varianten voor een verkorte aansluiting op de hoge gronden, dan hopen wij dat u zoveel mogelijk de natuurlijke grenzen van de percelen respecteert en geen percelen dwars doorkruist. Deze worden economisch hierdoor niets meer waard omdat zij dan hele rare contouren en oppervlakten krijgen waardoor zij niet meer in redelijkheid te gebruiken zijn. Volg in dit geval de natuurlijk perceelgrenzen en bestaande beken, zodat er zo min mogelijk schade in het landschap wordt aangebracht en de percelen intact blijven. De exploitatie van de gronden moet mogelijk blijven!

De schets met de dijklijnen van Lodewijk van Nieuwehuize heeft dan onze voorkeur met dien verstande dat de dijken dan langs de perceelgrenzen komen te liggen en deze niet dwars doorkruisen.

Nogmaals de variant 9b heeft niet onze voorkeur maar vinden wij dat de variant 9a vele malen beter is. We willen u adviseren om een wijs besluit te nemen en te kiezen voor variant met tuimeldijk langs de Maasstraat. Verder willen we graag, als gekozen wordt voor variant 9b, een één-op-één gesprek waarin we onze standpunten en visie mondeling nader kunnen verduidelijken en u ons ook nader kunt informeren van de consequentie die het voor ons persoonlijk heeft. Tenslotte hopen we dat binnen het beekdalengebied de dijken worden afgesloten voor het publiek.

Reactie 8

Graag wil ik gebruik maken van de mogelijkheid om nadere informatie te ontvangen. Er wordt aangegeven bang te zijn voor een badkuip effect zowel bij de ringdijk als bij de dijk aan de Maasstraat. Er wordt aangegeven dat men geen voorstelling van de hoogte van de dijk kan maken en daarmee ook niet kan inschatten wat dit met het uitzicht doet

Ik zou graag in een kleiner gezelschap nader geïnformeerd willen worden.